

Frank McCourt Novel·lista nord-americà

“Ser professor és la feina més dura del món”

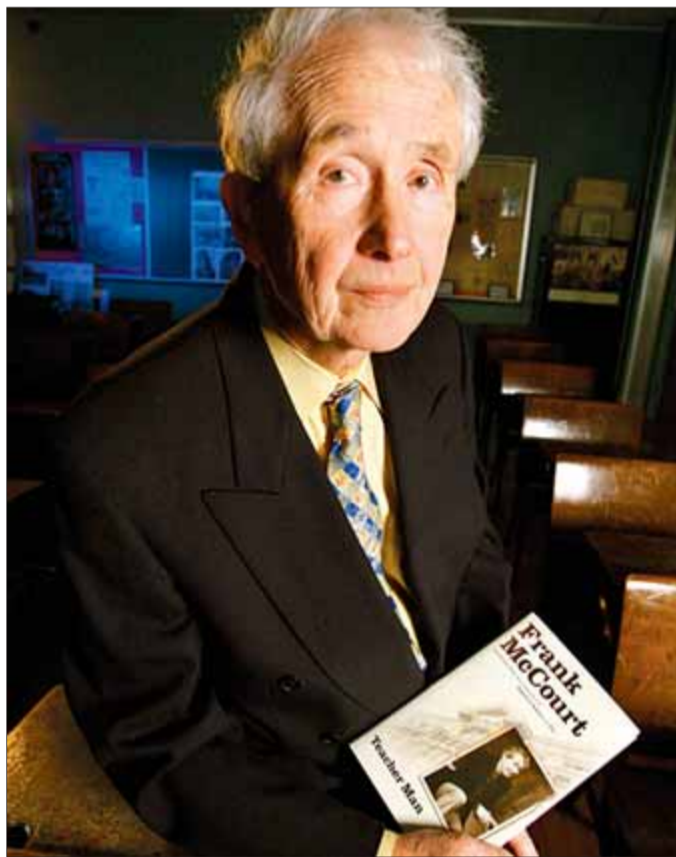
Després de mostrar la seva infantesa a ‘Les cendres d’Àngela’ i de descriure l’arribada a Amèrica a ‘Itant’, Frank McCourt explica les seves vivències com a mestre a ‘El professor’ • Text: Ramon Palomerias • Fotos: Mike Segar / Reuters

Mai no és tard quan arriba...

Mentre vaig fer classe als instituts de Nova York ningú, a banda dels meus alumnes –i no sempre–, em feia cas. Vaig escriure un llibre sobre la meva infantesa i em vaig convertir en l’irlandès del moment. Per què he trigat tant, us podrieu preguntar? És que feia classes. No pas en una facultat, on tens tot el temps del món per escriure i per a altres distraccions, sinó en cinc instituts públics diferents de Nova York. Després de cinc dies de classe tens la closca plena del brogit de l’aula i no pots escriure. Però després de *Les cendres d’Àngela*, amb 66 anys, em vaig convertir en la nineta dels ulls dels mitjans de comunicació. Vaig conèixer el primer president Bush i el seu fill, el governador de Texas, Clinton, Gregory Peck, el Papa... Tothom m’escoltava. Em demanaven la meva opinió sobre Irlanda, la conjuntivitis, la beguda, les dents, l’ensenyament, la religió, la literatura en general... Sóc una autoritat sobre tot tipus de misèries!

Què espera amb ‘El professor’?

Espero, sincerament, que ho llegeixin professors. Quan un jove pren la decisió de fer-se professor mai li ensenyen la lliçó bàsica: prepareu-vos per patir. És el treball més dur del món. Estar cada dia davant 160 alumnes és molt difícil. T’estan vigilant cada segon per tal de buscar els defectes i punts febles. Quan menys t’ho esperes... es llancen sobre teu. Vaig trigar quinze anys a sentir-me a gust a classe. Tant de bo el llibre influeixi en la valoració social del paper que fan els educadors, perquè sovint no se’ls respecta gaire. Ara bé, he de reconèixer que després dels primers quinze anys vaig disfrutar com un mico. Jo els parlava d’escriure i ells em demanaven que els expliqués la història sobre la meua vida. Fins que un dia un alumne em va dir: per què no escriu un llibre?

Amb quins entrebancs es trobava als instituts?

No només em trobava, sinó que encara ara els problemes són els mateixos. Aules massificades amb alumnes problemàtics, excés de feina, salaris paupèrrims, problemes de disciplina, haver de bregar amb la

violència de les guerres entre bandes que fan el que volen en els centres educatius, i estar encaixonat entre pautes didàctiques establertes per buròcrates aliens a la veritable realitat de les aules. És impossible ensenyar en aquestes condicions. El monstre devora

“L’ensenyament és l’única professió que no està controlada i dirigida pels que l’exerceixen”

els seus fills. Però el problema de debò són els polítics. Interfereixen massa en la nostra tasca. El que han de fer és proporcionar fons econòmics i després desaparèixer. Si em deixessin dirigir el sistema educatiu els mataria a tots. O els enviaria a Sing Sing. Els polítics no diuen a un cirurgià com s’ha d’operar. Jo no feia cas ni a la política ni als buròcrates. Estava, com aquell qui diu, fora de la llei. Si no m’haguessin deixat treballar lliurement, m’hauria dedicat a atracar bancs. I no oblidem els mitjans de comunicació atiant contínuament el foc. Quan no hi ha notícies les busquen. On? A les escoles. La culpa de tot la tenim els professors. Som els bocs expiatoris. Fins i tot els programes televisius que fan tertúlies per parlar de l’educació conviden polítics, professors universitaris, buròcrates..., però cap mestre. L’ensenyament és l’única professió que no està controlada i dirigida pels que l’exerceixen.

Així doncs, va seguir un mètode pedagògic ‘sui generis’?

Jo tenia el meu mètode. Res de classes magistrals com els professors universitaris que es creuen en possessió de la veritat. Vaig decidir qüestionar els alumnes a través de preguntes sobre temes personals. Era com Sòcrates parlant amb els joves atenencs sota la figuera. No volia ser un conferenciant. No tenia les respostes. Jo només sabia que no sabia res i ells ho sabien. Crec que s’havia de ser honest. Quan els deia que llegissin poesia s’hi resistien, estaven farts que els professors estiguessin tot el dia analitzant els poemes. Unamuno deia: “Abans de dissecionar res primer s’ha de matar alguna cosa”. I vaig comprendre que jo no volia matar res. Ni els vaig fer analitzar cap poema, ni interpretar-lo, ni memoritzar-lo, només que disfrutessin. Mai no es pot imposar res. A mi de

petit m’ho van imposar tot: el catolicisme, a sentir-me culpable, se m’obligava a aprendre la història d’Irlanda a cops de sivella... Les cames ens feien figa abans d’entrar a l’aula. Quan vaig ser professor vaig fer just el contrari. Jo volia ajudar els meus alumnes a sortir de la por per arribar a la llibertat. Tot el sistema educatiu està basat en la por. I jo no imposava als alumnes ni moral ni filosofia. Que pensessin per ells mateixos. Cal ser espontani i dir sempre la veritat. Als adolescents se’ls està mentint contínuament. Els professors, els pares, els polítics, els religiosos, la indústria de la publicitat, els mitjans de comunicació. Ningú no els havia dit mai que tenien dret a pensar pel seu compte. L’únic que es valora és la competència i les expectatives. Els diners, així es mesura l’èxit.

Va tenir algun estira-i-arronsa amb les directives dels col·legis?

Home, no ho negaré. El primer dia de la meua carrera professional com a docent van estar a punt d’acomiar-me per menjar l’entrepà d’un noi de secundària... El segon també, per haver mencionat la possibilitat de mantenir relacions amistoses amb les ovelles. Un altre dia em vam enxampar amb exercicis com ara escriure un justificant de part d’Adam i Eva adreçat a Déu. També em van retreure que incités al suïcidi, perquè vaig dir als alumnes que redactessin notes de comiat als pares si decidien suïcidar-se, esclat que també recitàvem receptes de cuina amb música d’acompanyament. Fins i tot un dia els vaig aconsellar de dormir a classe... Però, esclar, de vegades no tenia opcions, ja que en les meves èpoques de professor substituït em trobava ensenyant especialitats que no eren les meves. Una vegada vaig fer classe d’*economia de la ciutadania*. Encara ara no sé què vol dir.

Èxit tardà

Frank McCourt (Nova York, 1930) és un cas realment excepcional dins el panorama de la literatura contemporània. Qui li havia de dir a aquest professor de secundària retirat que es convertiria en una estrella de la literatura mundial als 66 anys. Després de trenta anys impartint classes en instituts de secundària a Nova York, res no feia presagiar que es convertiria en un autor de *best sellers* i que guanyaria el prestigiós premi Pulitzer. Ho va aconseguir ara fa deu anys amb *Les cendres d’Àngela*, on narra la seva crua i miserable infantesa. Després de vendre més de vint milions d’exemplars, va publicar *Itant*, en què relatava l’arribada

com a immigrant a la terra promesa americana. Ara tanca la trilogia amb *El professor* (Bromera i Maeva), on repassa els anys de docència. Amb un estil senzill i directe i a través d’una obra plena d’anècdotes i de tendresa en primera persona, McCourt dedica un merescut homenatge als ensenyants d’arreu del món. De *Les cendres d’Àngela* se’n va fer una adaptació cinematogràfica; ara s’han venut els drets per fer el mateix amb *El professor* i Pierce Brosnan s’ha interessat pel projecte. De fet, ja volia participar en la primera pel·lícula, “però era massa guapo per fer del meu pare”, diu McCourt.